

El misteri dels museus

The Art Assignment I PBS Digital Studios

Abril de 2018

Resum

Els poderosos i privilegiats han acumulat preciosos artefactes en museus durant segles, i és solament recentment que aquests tresors es van posar a la disposició de la resta de nosaltres. Para què serveixen els museus? I per què cada ciutat té un avui?. Traducció i transcripció adaptada de Xavier Belanche per a la matèria de Fonaments de les Arts (IOC) - 2018



Figura 1: Fotograma del vídeo “Case of the museums”

Durant segles, els humans hem posat les coses que més valorem en cases segures i les hem tancat: artefactes històrics, metalls preciosos, espècimens biològics i també una mica d'art. Això va ser fet principalment pels poderosos i privilegiats: aquells que tenien o van robar coses prou valuoses per tractar d'estalviar. Però en la seva majoria ho van guardar per a ells mateixos i fins a fa molt poc temps, tals tresors es van posar a la disposició de persones com nosaltres. Ara sembla que cada ciutat ha de tenir un, si no varis, d'aquests magatzems públics per a objectes suposadament no funcionals. Per què els necessitem? I per què hauríem de

visitar-los no solament una vegada, sinó una vegada i una altra? Aquest és el cas dels museus.

La paraula prové del grec *mouseion*, o *seient de les muses*, que es refereix a llocs com l'antic museu d'Alexandria, que albergava manuscrits i s'assemblava més a una biblioteca i una universitat modernes. La derivació llatina, *museum*, descrivia els antics espais romans destinats a la discussió filosòfica. Ara bé, certament hi havia art en aquell moment, pintures en honor als déus allotjats en la pinacoteca de l'Acòpoli o escultures a espais públics de la ciutat de Roma. I, per descomptat, els rics tenien art en les seves llars, tal com ho fan avui.



Figura 2: Fotograma del vídeo “Case of the museums”

Però tan lluny com podem rastrejar, les persones han atresorat i atresorat objectes. Ho sabem pel que els humans primitius van enterrar amb ells i van voler portar-los a l'altra vida. Hi ha evidència que el rei babiloni Nabonidus va recol·lectar antiguitats, i sembla que la seva filla va crear una espècie de museu educatiu on els cilindres d'argila descrivien aquestes antiguitats: les primeres etiquetes de les parets dels museus, per entendre'ns.

Durant el Renaixement italià, els Medici van acumular una enorme col·lecció, que finalment van donar a l'estat com un bé públic. Els museus nacionals van cobrar vida a Europa al segle XVIII quan els rics van abandonar les seves col·leccions per ser conservades i compartides després de la seva mort. La revolució va obligar a l'obertura de les col·leccions reals franceses al públic. Recol·lectar coses és i sempre ha estat complicat. Ja siguin trofeus de guerra o conquesta, objectes de culte, curiositats exòtiques o fins i tot pintures recentment acabades, els objectes que poblen els nostres museus han estat apartats del seu context original: arrabassats als individus, les comunitats i les civilitzacions que els van originar.

Rastrear la procedència d'un objecte, o la seva història de propietat, és un assumpte tèrbol i el tema de molts casos judicials, que requereixen la tornada del patrimoni cultural i la propietat privada dècades o fins i tot segles després que de ser saquejat. Però són precisament aquestes complicacions les que fan als mu-

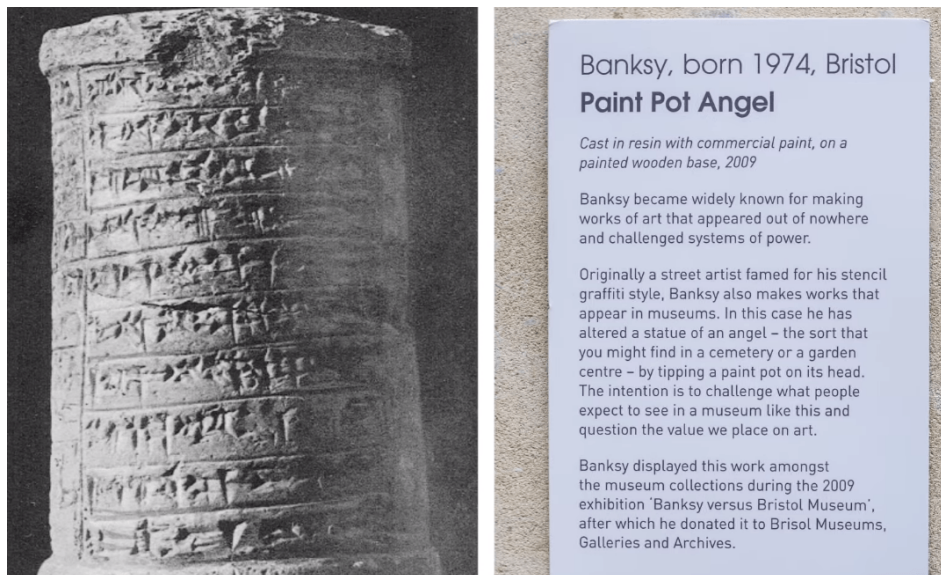


Figura 3: Fotograma del vídeo “Case of the museums”

seus rellevants. Poden estar plens d'objectes descontextualitzats i problemàtics, però els museus sostenen la responsabilitat de no solament mantenir aquestes coses segures, sinó de recontextualitzar-les de manera nova i il·luminadora, fent-les disponibles per al seu gaudi i estudi, i retornant-les als seus legítims propietaris si ho demanen. Ser administradors d'aquests objectes significa experimentar amb la seva classificació, la seva descripció, la seva juxtaposició amb coses similars i diferents.



Figura 4: Fotograma del vídeo “Case of the museums”

La forma en què vam mostrar les coses ha canviat al llarg dels segles. Des de l'atapeïda disposició d'espècimens naturals i miscel·lànies en els *Wunderkammers*, o gabinets de curiositats, dels segles XVI i XVII a Europa, fins a pintures penjades a l'estil d'un saló en les grans galeries de Louvre al segle XIX, i fins ara, quan el “cub blanc” gairebé omnipresent és la forma més convencional per mostrar les obres. I la tecnologia ha transformat la forma en què aprenem sobre el que estem veient. L'estil de construcció en el qual emmagatzemem tresors també ha evolucionat, des de piràmides i estructures clàssiques fins a estructures neoclàssiques, lots i

lots, i moltes estructures neoclàssiques, i estructures clàssiques amb cubs blancs brillants al costat d'elles i piràmides al costat. Alguns dels nostres museus són circulars. Alguns són de qualsevol forma d'aquesta forma. Alguns d'ells floten.

Però el que fan els museus és posar-nos en contacte amb les coses que els que ens van precedir han fet, usat i valorat. El filòsof Georges Didi-Huberman va escriure en 2003 que,

“En cada objecte històric, tots els temps es troben, es bifurquen, o fins i tot s'embullen entre si”.

Les coses en els museus poden donar-nos pistes sobre com era ser un individu qualsevol en un lloc particular en el moment en què es van fer. Però també poden proporcionar-nos accés a altres temporalitats, a cada moment des de la creació de l'objecte quan es va modificar, va vendre, va canviar de mans, quan va ingressar a la col·lecció i quan s'ha mostrat i no s'ha exhibit.

Els museus són llocs on podem veure de manera visible la negociació de valors: el que són ara, la qual cosa solien ser i el que esperem que sigui en el futur. És en aquests llocs on podem revisar i revisar les històries, donar plataformes a veus marginades i ressuscitar narracions dels oprimits. El fet que el seu contingut es pugui barrejar en combinacions infinites o romandre igual durant anys i anys fa tangible que la història no és una cosa freda i morta, sinó que sempre es discuteix i està en procés de canvi, no és una línia singular que corre cap a enrere, sinó una línia densa i multidimensional. Governats per declaracions de missió que varien en especificitat i abast, alimentats per cofres que van des d'obscenes a inexistentes, els museus són vulnerables a una gran quantitat d'influències i amenaces: els interessos fluctuants dels líders i juntes directives, les vicissituds del finançament públic, la imprevisible assignació de fons privats, subvencions i patrocinis.



Figura 5: Fotograma del vídeo “Case of the museums”

Amb la tasca de posar les seves col·leccions a la disposició del públic, els museus prenen decisions difícils, de vegades imprudents, per mantenir les llums enceses, els sous pagats i l'assistència, però sempre han de complir amb la seva tasca. A quin públic ha de servir? I pot un lloc ser considerat públic quan costa tant entrar? El que els museus fan per nosaltres que les institucions sense finalitats de lucre i sense finalitats de lucre no fan és comprometre's al fet que s'ocupin d'aquests

objectes gairebé per complet.

Quan pugen els nivells del mar i s'aveïnen els incendis forestals, són equips de professionals de museus com aquests qui activen el pla d'acció urgent contra els desastres naturals. Menys dramàticament, són els conservadors els que intenten evitar que les coses s'enfonsin i restableixin les obres a la seva forma original. Persones altament capacitades guarden els objectes, empaquen els objectes i són instal·lades i desinstal·lades per experts. Es dediquen a estudiar objectes, generar exposicions per explicar històries sobre el passat i el present.



Figura 6: Fotograma del vídeo “Case of the museums”

La recerca que sorgeix dels museus beneficia a la societat de manera directa, la qual cosa ens permet conèixer el passat i el futur del món en què vivim. Un munt de persones, molts d'ells voluntaris, treballen per compartir la col·lecció amb tu fins i tot si no pots arribar allà tu mateix. Aquests poden ser hordes de béns que alguna vegada van pertànyer a persones riques presentades de manera defectuosa, però poden ser tot el que queda després dels atacs d'asteroides i les futures formes de vida intel·ligents que intenten reconstruir el que va succeir. I siguem clars, els museus no són un lloc d'entreteniment.

Clar, pots asseure't i ser sorprès per aquesta pintura d'història èpica, deixant que la seva magnificència vibri i penetri en la teva consciència fastiguejada i xopada d'imatges. Però el valor real dels museus no radica en la seva capacitat per anestesiar-nos amb bellesa, sinó en el seu poder per convertir-nos en agents actius a reconsiderar les nostres històries, entendre on estem ara i què podríem fer per canviar el que succeeix a continuació. Aquest treball passa no en l'art mateix o en les etiquetes de paret, sinó dins dels nostres caps. No poden alimentar-te amb una cullera de transcendència, però si ets curiós, pacient veuràs que sí. Un museu s'assembla més a una universitat o biblioteca, i per això també val la pena tornar una vegada i una altra. Fins i tot si el museu no canvia molt, tu canvies, i notes els canvis. Quan els museus i les coses que contenen no compleixen amb les nostres expectatives, ens enutgem. Aquests llocs els farcim d'autoritat i con-

fiem en ells amb el nostre patrimoni cultural, i és molest quan no reflecteixen les nostres històries o experiència del món. Però si bé poden semblar forteses impenetrables, no ho són. Pots aconseguir la formació per treballar en aquests llocs. Pot unir-te a l'equip. Pots proporcionar objectes valuosos per ajudar-los a explicar millors històries. El més important és que pot donar forma a la conversa que envolta als museus, exigir que siguin millors i ser el públic vocal i compromès en el qual es van fundar aquests llocs.